

Κείμενο εργασίας για τον εκσυγχρονισμό του Συστήματος Διορισμού Εκπαιδευτικών

1. Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση;

1.1. Το Σύστημα Διορισμού Εκπαιδευτικών (ΣΔΕ), το οποίο θεσπίστηκε με νομοθεσία το 2015, συνιστά μία από τις σημαντικότερες θεσμικές μεταρρυθμίσεις που έχουν υλοποιηθεί στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα τα τελευταία χρόνια. Η εφαρμογή του σηματοδότησε τη σταδιακή μετάβαση από ένα σύστημα διορισμών που βασιζόταν κυρίως στη σειρά εγγραφής των υποψηφίων, σε ένα σύστημα επιλογής που στηρίζεται σε προκαθορισμένα και μετρήσιμα κριτήρια αξιολόγησης.

1.2. Βασική επιδίωξη του ΣΔΕ αποτελεί η ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας εκπαίδευσης, μέσω της εισαγωγής διαδικασιών επιλογής που εδράζονται στις αρχές της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, τα αποτελέσματα της γραπτής εξέτασης ενσωματώνονται στα κριτήρια αξιολόγησης των υποψηφίων και συνυπολογίζονται για την κατάταξή τους στους Πίνακες Διορισίμων, σε συνδυασμό με πρόσθετα προσόντα και την αναγνωρισμένη εκπαιδευτική προϋπηρεσία τους.

1.3. Ειδικότερα, τα κύρια χαρακτηριστικά του ΣΔΕ συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- **Αξιοκρατία και αντικειμενικότητα:** Η επιλογή γίνεται μέσα από αδιάβλητες γραπτές εξετάσεις και ακαδημαϊκά προσόντα, χωρίς μακρόχρονη αναμονή σε έναν κατάλογο.
- **Προσέλκυση νέων πτυχιούχων:** Δίνει ευκαιρίες σε νέους πτυχιούχους να διεκδικήσουν άμεσα μια θέση εργασίας.
- **Αναβάθμιση παρεχόμενης εκπαίδευσης:** Ενισχύει την ποιότητα της διδασκαλίας στα σχολεία, αφού επιλέγει υποψηφίους με αποδεδειγμένη επάρκεια στο γνωστικό τους αντικείμενο και στις αρχές της παιδαγωγικής επιστήμης.
- **Αναγνώριση εμπειρίας:** Το σύστημα μοριοδοτεί επιπλέον την εκπαιδευτική προϋπηρεσία, εξισορροπώντας την αξία της γραπτής εξέτασης με την πρακτική εμπειρία στην τάξη.

1.4. Κατά τη μεταβατική περίοδο συνυπάρχουν δύο διακριτοί πίνακες διορισμού. Στους Πίνακες Διοριστέων, η κατάταξη των υποψηφίων γίνεται κυρίως με βάση τη σειρά προτεραιότητας (αρχαιότητα/έτος απόκτησης πτυχίου), ενώ στους Πίνακες Διορισίμων η κατάταξη λαμβάνει υπόψη και τα αποτελέσματα γραπτής εξέτασης.

1.5. Μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (31 Αυγούστου 2027), η πλήρωση των κενών θέσεων πραγματοποιείται με εναλλάξ διορισμούς από τους Πίνακες Διοριστέων και τους Πίνακες Διορισίμων, με σκοπό την ομαλή μετάβαση στην πλήρη εφαρμογή του ΣΔΕ.

1.6. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, από την 1η Σεπτεμβρίου 2027, ολοκληρώνεται η μεταβατική περίοδος και παύουν να ισχύουν οι Πίνακες Διοριστέων. Εφεξής, η πλήρωση των κενών θέσεων θα πραγματοποιείται με διορισμό υποψηφίων αποκλειστικά από τους Πίνακες Διορισίμων.

2. Ποια προβλήματα ανακύπτουν σε περίπτωση μη τροποποίησης της νομοθεσίας;

2.1. Με την ολοκλήρωση της μεταβατικής περιόδου και την κατάργηση των Πινάκων Διοριστέων, καθίσταται αναγκαία η διασφάλιση επαρκούς αριθμού υποψηφίων στους Πίνακες Διορισίμων, προκειμένου να καλύπτονται αποτελεσματικά οι ανάγκες στελέχωσης τόσο για μόνιμους όσο και για έκτακτους διορισμούς (συμβάσεις και αντικαταστάσεις).

2.2. Με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα, διαπιστώνεται ότι, σε ορισμένες ειδικότητες, ο αριθμός των υποψηφίων που επιτυγχάνουν στη γραπτή εξέταση και, κατ' επέκταση, εγγράφονται σε Πίνακες Διορισίμων, ενδέχεται να μην επαρκεί για την κάλυψη όλων των αναγκών στελέχωσης.

2.3. Το μικρό ποσοστό επιτυχίας σε συγκεκριμένες ειδικότητες (ενδεικτικά, στην ειδικότητα των Φιλολόγων), φαίνεται να συνδέεται κυρίως με τους ακόλουθους παράγοντες:

(α) την εφαρμογή σύνθετης στατιστικής επεξεργασίας, με στάθμιση βαθμολογιών, για σκοπούς ενιαίας κατάταξης των υποψηφίων που συμμετέχουν σε διαφορετικές εξεταστικές περιόδους και

(β) τα χαρακτηριστικά σχεδιασμού των εξεταστικών δοκιμών, περιλαμβανομένων των στόχων, της δομής, της μορφής, καθώς και του βαθμού δυσκολίας (γενικός βαθμός δυσκολίας και διαβάθμιση δυσκολίας).

2.4. Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) αναγνωρίζει τη σημασία της εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας που έχουν αποκτήσει οι εκπαιδευτικοί, μέσω της υπηρεσίας τους ως Εκπαιδευτικοί Αορίστου Χρόνου, Συμβασιούχοι και Αντικαταστάτες. Η εν λόγω προϋπηρεσία αποτελεί ουσιαστική ένδειξη επαγγελματικής εμπειρίας και διδακτικής επάρκειας, καθώς αποκτάται υπό πραγματικές συνθήκες άσκησης του εκπαιδευτικού έργου και συμβάλλει στην ανάπτυξη των απαιτούμενων παιδαγωγικών, διδακτικών και οργανωτικών δεξιοτήτων.

Υπό το πρίσμα αυτό, το ΥΠΑΝ θεωρεί ότι η αποκτηθείσα εκπαιδευτική προϋπηρεσία θα πρέπει να λαμβάνεται ουσιαστικά υπόψη στο πλαίσιο του συστήματος διορισμού, ώστε να διασφαλίζεται η ισόρροπη συνεκτίμηση της αποδεδειγμένης επαγγελματικής εμπειρίας, παράλληλα με την αξιολόγηση των γνώσεων και των λοιπών προσόντων των υποψηφίων.

3. Τι προτείνει το ΥΠΑΝ;

Η πρόταση του ΥΠΑΝ διαρθρώνεται σε δύο βασικούς άξονες:

(α) βελτίωση διαδικασίας γραπτής εξέτασης και

(β) ρυθμίσεις που θα ισχύσουν από την 1η Σεπτεμβρίου 2027, για διασφάλιση της πλήρωσης των κενών θέσεων, μετά την κατάργηση των Πινάκων Διοριστέων.

A. Βελτίωση διαδικασίας γραπτής εξέτασης

- (1) Κατάργηση σύνθετης στατιστικής επεξεργασίας – «αυτονομία» κάθε εξέτασης.
- (2) Κατάργηση της βάσης και πίστωση της απόλυτης βαθμολογίας της εξέτασης, για σκοπούς σύνταξης των Πινάκων Διορισίμων.
- (3) Αναθεώρηση τρόπου εκπόνησης των εξεταστικών δοκιμίων (στόχοι, δομή, μορφή, διαβάθμιση δυσκολίας, γενικός βαθμός δυσκολίας).
- (4) Απλοποίηση της διαδικασίας στην περίπτωση των ειδικοτήτων εκείνων στις οποίες οι υποψήφιοι παρακάθονται σε πολλά επί μέρους γνωστικά αντικείμενα, όπως η ειδικότητα των Φιλολόγων.
- (5) Ετοιμασία αντιπροσωπευτικών δειγματικών εξεταστικών δοκιμίων, τα οποία να είναι άμεσα διαθέσιμα στους υποψήφιους εκπαιδευτικούς.
- (6) Προσφορά συστηματικής και στοχευμένης επιμόρφωσης των θεματοθετών, ως προς την ικανότητα εκπόνησης έγκυρων και αξιόπιστων εξεταστικών δοκιμίων.
- (7) Ενίσχυση διαδικασιών θεματοθέτησης για τυχόν βελτιωτικές αλλαγές, εκεί όπου χρειάζεται, για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας και της αξιοπιστίας των εξεταστικών δοκιμίων (σύνθεση επιτροπής θεματοθέτησης, επιλογή θεματοθετών κ.λπ.).
- (8) Διεξαγωγή νέας εξέτασης ανά τριετία (ή και ενωρίτερα, όπου αυτό κριθεί αναγκαίο), με έναρξη το 2027.

B. Ρυθμίσεις που θα ισχύσουν από την 1η Σεπτεμβρίου 2027, για διασφάλιση της πλήρωσης των κενών θέσεων, μετά την κατάργηση των Πινάκων Διοριστέων

Σκοπός των προτεινόμενων ρυθμίσεων είναι η διασφάλιση της επάρκειας του εκπαιδευτικού δυναμικού, για την κάλυψη τόσο των αναγκών μόνιμου διορισμού όσο και των έκτακτων αναγκών στελέχωσης (συμβάσεις και αντικαταστάσεις).

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, προβλέπεται η αξιοποίηση τόσο των υποψήφιων εκπαιδευτικών που περιλαμβάνονται στους Πίνακες Διορισίμων όσο και εκπαιδευτικών που ήδη διαθέτουν προϋπηρεσία, όπως οι Εκπαιδευτικοί Αορίστου Χρόνου, οι Συμβασιούχοι και οι Αντικαταστάτες. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται η αξιοποίηση του υφιστάμενου ανθρώπινου δυναμικού, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την επιτυχία στη γραπτή εξέταση, όσο και την αποκτηθείσα εκπαιδευτική προϋπηρεσία.

Συγκεκριμένα, προτείνεται όπως, από το 2027 και εξής, καταρτίζονται Πίνακες Διορισίμων για σκοπούς διορισμού, στη βάση, κυρίως, γραπτής εξέτασης και προϋπηρεσίας, ως ακολούθως:

- (1) Όλοι (με εξαίρεση όσους ήδη περιλαμβάνονται σε υφιστάμενους Πίνακες Διορισίμων) θα παρακάθονται σε γραπτή εξέταση κατάταξης, χωρίς βάση. Δηλαδή, η εξέταση θα εξακολουθήσει να μοριοδοτείται για σκοπούς σύνταξης των Πινάκων Διορισίμων, όμως, η βάση θα καταργηθεί.
- (2) Θα δημιουργούνται, έτσι, ενιαίοι Πίνακες, οι οποίοι θα περιλαμβάνουν όσους θα παρακάθονται στη νέου τύπου εξέταση, αλλά και όσους ήδη περιλαμβάνονται σε υφιστάμενους Πίνακες Διορισίμων, έχοντας παρακαθήσει στην παλαιού τύπου

εξέταση, μέχρι τη λήξη της ισχύος της ήδη καταχωρωθείσας βαθμολογίας τους. Μετά τη λήξη της ισχύος της βαθμολογίας τους, θα πρέπει να παρακάθονται εκ νέου στη νέου τύπου εξέταση, για να περιλαμβάνονται σε επόμενο Πίνακα Διορισίμων.

- (3) Το ποσοστό βαρύτητας της εξέτασης, η οποία θα συνυπολογίζεται για την κατάταξη των υποψηφίων για διορισμό εκπαιδευτικών στους Πίνακες Διορισίμων, δύναται να μειωθεί από 50% που είναι σήμερα, ώστε να αυξηθεί αντίστοιχα το ποσοστό βαρύτητας της εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας.
- (4) Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, οι **Εκπαιδευτικοί Αορίστου Χρόνου** θα συνεχίσουν να απασχολούνται στη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία, νοουμένου ότι υπάρχουν ανάγκες. Με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα, εκτιμάται ότι θα συνεχίσουν να απασχολούνται στο σύνολό τους.
- (5) Οι **Συμβασιούχοι** και οι **Αντικαταστάτες** που θα έχουν συμπληρωμένη υπηρεσία ενός καθορισμένου αριθμού μηνών στη δημόσια εκπαίδευση μέχρι τις 31 Αυγούστου 2027, θα ενταχθούν σε **κλειστό μητρώο**. Στους εκπαιδευτικούς αυτούς θα δίνεται προτεραιότητα όσον αφορά στην κάλυψη έκτακτων αναγκών (συμβάσεις και αντικαταστάσεις).

Το συγκεκριμένο μητρώο θα αποτελεί προσωρινό έκτακτο μηχανισμό, με καθορισμένη χρονική διάρκεια, και θα προβλέπει σαφή και αντικειμενικά κριτήρια για συμπερίληψη των εκπαιδευτικών σε αυτό, ώστε να εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον. Τα κριτήρια θα οριστικοποιηθούν στο πλαίσιο του διαλόγου.

- (6) Οι Εκπαιδευτικοί Αορίστου Χρόνου και οι Συμβασιούχοι θα μπορούν να διοριστούν σε μόνιμη θέση μόνο μέσω των Πινάκων Διορισίμων. Οι δύο αυτές ομάδες εκπαιδευτικών θα αποκτούν σημαντικό πρόσθετο συγκριτικό πλεονέκτημα στο πλαίσιο των προτεινόμενων ρυθμίσεων (βλ. 1 και 3 πιο πάνω), δεδομένου ότι η αναγνώριση και η μοριοδότηση της εκπαιδευτικής τους προϋπηρεσίας ενισχύει τη θέση τους στη διαδικασία κατάταξης και αυξάνει τις πιθανότητες για διορισμό ή περαιτέρω απασχόληση στη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία.

4. Ποια είναι τα προσδοκώμενα οφέλη από την πρόταση του ΥΠΑΝ;

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αναμένεται να συμβάλουν στη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης στο πλήρες καθεστώς εφαρμογής του ΣΔΕ, μετά την προβλεπόμενη κατάργηση των Πινάκων Διοριστέων.

Η απλή παράταση των μεταβατικών διατάξεων ή η απλή εφαρμογή του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, χωρίς την υιοθέτηση στοχευμένων βελτιωτικών αλλαγών, δεν αναμένεται να αντιμετωπίσει τις διαχρονικές στρεβλώσεις, που εξακολουθούν να υφίστανται στο ΣΔΕ. Αντίθετα, ενδέχεται να διατηρήσει υφιστάμενες αδυναμίες, οι οποίες σχετίζονται κυρίως με την επάρκεια των διαθέσιμων υποψηφίων σε συγκεκριμένες ειδικότητες και τη δυνατότητα αποτελεσματικής κάλυψης των αναγκών στελέχωσης.

Ειδικότερα, η πρόταση του ΥΠΑΝ:

- (α) **Διατηρεί τη βασική φιλοσοφία και τους στόχους του ΣΔΕ**, οι οποίοι συνδέονται με τη στελέχωση των σχολικών μονάδων από εκπαιδευτικούς που διαθέτουν τα

απαιτούμενα επιστημονικά, παιδαγωγικά και επαγγελματικά προσόντα, με απώτερο στόχο την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης προς όφελος των μαθητών/ριών.

(β) Διασφαλίζει την ύπαρξη επαρκούς αριθμού εκπαιδευτικών για κάλυψη των αναγκών στελέχωσης, τόσο σε επίπεδο μόνιμων διορισμών όσο και για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

(γ) Ενισχύει την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιλογής, διασφαλίζοντας ότι στη γραπτή εξέταση θα συμμετέχουν κυρίως υποψήφιοι που έχουν πραγματικό ενδιαφέρον για διορισμό. Με τον τρόπο αυτό, περιορίζεται η δημιουργία εκτεταμένων πινάκων υποψηφίων χωρίς ουσιαστική προοπτική διορισμού, φαινόμενο που χαρακτήριζε το προηγούμενο σύστημα.

(δ) Συμβάλλει στην αντιμετώπιση υφιστάμενων διαρθρωτικών αδυναμιών του συστήματος, μέσω της κατάργησης της σύνθετης στατιστικής επεξεργασίας των αποτελεσμάτων και της αναθεώρησης της διαδικασίας διεξαγωγής της γραπτής εξέτασης, με στόχο την ενίσχυση της προσβασιμότητάς τους για τους υποψηφίους.

(ε) Υιοθετεί μια ολιστική και ισορροπημένη προσέγγιση, η οποία λαμβάνει υπόψη το σύνολο των παραμέτρων που επηρεάζουν το ΣΔΕ, περιλαμβανομένων των αναγκών στελέχωσης, της ποιότητας του εκπαιδευτικού προσωπικού, της εκπαιδευτικής εμπειρίας και της εύρυθμης λειτουργίας της δημόσιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας.

*** Σημειώνεται ότι οι τελικές ρυθμίσεις, όπως αυτές θα αποτυπωθούν στο τροποποιητικό νομοσχέδιο, θα τύχουν του απαραίτητου νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, για σκοπούς διασφάλισης της νομιμότητας και της συνταγματικότητάς τους.**